

Resumé

I Ph.d. afhandlingen *Bevaringsprocesser - perspektiver på arkitektur i forandring* undersøges og udfoldes mulige arkitektoniske strategier for bevaring og forandring af arkitektur på et teoretisk, historisk og empirisk grundlag. En central antagelse i afhandlingen er, at uanset om eller hvordan der intervereres i arkitektur, indfinder forandringer sig, eftersom et grundvilkår er, at tiden går. Hvordan man inden for arkitekturens teori og praksis har forholdt sig og kan forholde sig til disse forandringer, er afhandlingens gennemgående tema.

Afhandlingen består af to dele: *I. del, Det arkitektoniske bevaringsobjekts definition*, etablerer en metodisk og teoretisk ramme, igennem hvilken de bevaringsrelaterede problemstillinger, som aktualiseres i enhver arkitektonisk intervention, kan ses. *II. del, Revitaliseringen af Københavns Befæstning - en case analyse*, gennemgår og diskuterer Skov- og Naturstyrelsens, Kulturarvsstyrelsens og Realdanias igangværende revitalisering af Københavns Befæstning på baggrund af de teoretiske og metodiske diskussioner i I.del. De aktuelle revitaliseringsbestrebelse følger dernæst op af 4 nedslag, i hvilke der anlægges andre perspektiver på befæstningsringens kulturarvs-potentialer.

I afhandlingens I. del indkredses og undersøges nogle af de for- og fagforståelser, som influerer den måde, hvorpå bevaring og forandring medieres forud for og igennem den arkitektoniske intervention. Fokus er således i første omgang rettet mod arkitektoniske kortlægningsmetoder, og mod hvordan anvendte arkitektfaglige metoder, videns- og værkbegreber er afgørende for, hvordan det arkitektoniske bevaringsobjekt konstitueres. I den forbindelse er monumentet et centralt begreb, idet arkitekturen både som praksis og produkt, siden det konstitueredes som en selvstændig disciplin, har haft en monumentaliserende tendens. Både nyopførelser og bevarende indgreb i eksisterende landskaber og bygninger forsøger ofte at indstifte en ny orden. I begge typer indgreb lægges der en tolkning ned over stedet, som gør, at det tilføjede 'nye' ofte præsenterer sig som en standsning af tidens strøm. De anvendte metoder er tillige med en række bevidste og ubevidste faglige og kulturelle agendaer således afgørende for, hvor åben eller lukket arkitekturen kan være.

Inden for både landskabsarkitekturen og planlægningen er det vanskeligere at koncipere den arkitektoniske intervention som en standsning. Vejene fortsætter, årstiderne skifter, og træerne gror, hvorfor både den arkitektoniske praksis og det arkitektoniske produkt her må være tilslutningsdygtige, både i forhold til det der er, og det der kommer. Og selv om landskabsarkitekter og planlæggere kan indstifte en ny orden, starte på bar mark og lave en ny plan, som overskriver eller udraderer tidligere planer, må tidsperspektivet og forandringen altid medtænkes som en konstituerende faktor. Måske netop derfor forekommer teoretikere med landskabsarkitektonisk- og planlægningsbaggrund at være mere optaget af at undersøge og beskrive de stedskonstituerende processer, som aktiveres både i den arkitektoniske kortlægning og i den efterfølgende fysiske

intervention. Landskabsteoretikerne Jack Brinkerhoff Jacksons, James Corners og Sebastián Marots refleksioner over stedskonceptionens metodiske præmisser og processer har i I. delens indkredsning af det arkitektoniske bevaringsobjekts definition en central position. Her inddrages også Rem Koolhaas' betragtninger om, at arkitektoniske bestr bels r på at etablere og bevare orden, set i et større planl gningsperspektiv, altid er dømt til at mislykkes.

Til belysningen af forskellige monumentaliserende interventionstyper inddrages den østrigske kunstteoretiker Alois Riegl, hvis analyser af monumentets status i det moderne kan give en forst ndelse af bevaringshandlingens processualitet og v rdis tningens tids- og stedsbundne karakter. Riegls teoretiske betragtninger kan, tillige med elementer fra Walter Benjamins historiefilosofi og Robert Smithsons kunstneriske praksis og teori, virke som afsæt for en kritisk gentænkning af, hvordan arkitektoniske bevaringsindsatser kan udmøntes.

Afhandlingen efterspørger en ny form for monumentalitet, som i stedet for at etablere sig som en standsning kan rumme den foranderlighed og kompleksitet, som alle steder altid allerede oppebærer. Der gøres dermed op med autonome værk- og vidensbegreber og med en forst ndelse af arkitekten som et kunstnerisk 'skabergeni', der på alkymistisk vis l ser og skaber konteksten, og former en ny uangribelig arkitektonisk helhed - eller standsning - på baggrund heraf. I stedet efterspørges mere bæredygtige arkitektoniske l sninger, i hvilke forandringer - også dem arkitekter og bygherrer ikke selv programmerer eller er i stand til at forudsige - kan medtænkes og overleveres. En introduktion og diskussion af bæredygtig udvikling introduceres således i afhandlingens I. del bl.a. på baggrund af Brundtlandrapportens og andre centrale normative teksters rekommandationer.

I afhandlingens II. del er genstanden for min undersøgelse og analyse den igangværende revitalisering af Københavns Bef stning. De teoretiske og metodiske overvejelser over bevaring og forandring af arkitektur fra afhandlingens I. del vil her fungere som en form for reflektionsplatform, som skal understøtte og perspektivere analysen af den valgte case.

Afhandlingens forskningsfelt udspændes således mellem analyse, kritik, teori og empiri, og vil derigennem forsøge at belyse det, som ofte overses, "naturaliseres", eller fornægtes af eksisterende indsatser til bevaring og forandring af arkitektur. Afhandlingen kan følgelig l ses som en formulering og diskussion af nye perspektiver på bevaring af arkitektur, og som en detaljeret indkredsning og påpegning af, at noget af det, som udviskes og overskrives gennem den arkitektoniske intervention uanset hvilken skala der arbejdes i og uanset om interventionen har bevaring eller nybygning som sit primære sigte.

Det overordnede mål med afhandlingen er at skærpe bevidstheden om de betydningskabende processer, som er i spil, når arkitektur overlever og overleveres til eftertiden. Undersøgelsen og udfoldningen af mulige strategier for bevaring og forandring af arkitektur peger på, hvordan der kan etableres en større åbenhed i aflæsningen af steder for arkitektonisk intervention, og på hvordan det aflæste kan omsættes i en arkitektonisk og landskabelig materialitet, som holdes åben for stadigt nye tolkninger.